

Sygn. akt VII U 1258/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Jarosław Matuszczak

Protokolant: referent stażysta Magdalena Szczygieł

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2016 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 12 maja 2015 r. nr (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje J. K. prawo do emerytury od dnia 13 marca 2015 r.,

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie.

Sygn. akt VII U 1258/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12.05.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu J. K. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz.1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 zm.), albowiem wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odwołanie od decyzji pozwanego organu złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury, poprzez uwzględnienie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 02.06.1975 r. do 20.12.1977 r. z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni (...) jako kierowca c., od 01.03.1974 r. do 31.05.1975 r. z tytułu zatrudnienia w Państwowym (...) w Z. na stanowisku (...), od 21.12.1977 r. do 11.04.1988 r. z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) na stanowisku (...), od 01.07.1994 r. do 31.12.1994 r. i od 01.04.1997 r. do 30.09.1997 r. w Gospodarstwie Rolnym (...) jako (...), od 04.09.1998 r. do 31.10.1998 r. w Spółdzielni (...) w S. na stanowisku (...). Nadto ubezpieczony wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków (k. 2-4 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko jak w zaskarżonej decyzji. Pozwany wskazał, iż uznał za udowodniony przez ubezpieczonego staż pracy w

szczególnych warunkach w wymiarze 11 miesięcy i 17 dni tj. okresy 15.07.1994 r. -31.12.1994 r. oraz 01.04.1997 r. – 30.09.1997 r. z tytułu zatrudnienia w Gospodarstwie (...), Sp. z o.o. (k. 5 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Ubezpieczony J. K. ur. (...), w dniu 13.02.2015 r. złożył do pozwanego organu rentowego wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na Otwartym Funduszu Emerytalnym na dochody budżetu państwa. Wymagany wiek emerytalny 60 lat ukończył dnia 13.03.2015 r.

okoliczności bezsporne, nadto: akta ZUS - wniosek o przyznanie emerytury z dnia 13.02.2015 r. – k. 1-8;

Pozwany organ rentowy ustalił, że ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi ponad 25 lat, natomiast staż pracy w szczególnych warunkach wynosi 11 miesięcy i 17 dni .

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 12.05.2015 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, wskazując iż nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 11 miesięcy i 17 dni.

Okoliczność bezsporna, nadto: raport ustalenia uprawnień – k. 62-63 akt ZUS; decyzja odmowna z dnia 12.05.2015 r. – k. 43 akt ZUS;

W okresach od **01.03.1974 r. do 31.05.1975 r., od 21.12.1977 r. do 11.04.1988 r., od 01.08.1995 do 31.10.1995 r. i od 01.12.1995 r. do 31.11.1996 r.** ubezpieczony zatrudniony był w Państwowym (...) w Z. przekształconym kolejno w (...) (...) w C. – Zakład (...) w Z., a następnie przekształcony w Gospodarstwo (...) Sp. z o.o. w Z. oddział w S..

W przedsiębiorstwie tym istniały dwa główne profile produkcyjne – produkcji roślinnej i produkcji zwierzęcej. Określając stanowiska pracy pracowników wskazywano dodatkowo na sektor produkcyjny, w którym wykonywana była praca. Pracownicy fizyczni produkcji roślinnej, w tym traktorzyści wykonywali prace przez 6 dni w tygodniu, zwykle od 8 do 12, 14 godzin dziennie. Pracownicy na produkcji zwierzęcej wykonywali prace nawet 7 dni w tygodniu.

Przed podjęciem zatrudnienia w pierwszym z w/w okresów ubezpieczony pracował w (...) Z. jako uczeń, dopiero wówczas jak uzyskał prawo jazdy uprawniające do prowadzenia c., z dniem 01.03.1974 r powierzono mu stanowisko pracownika fizycznego produkcji roślinnej, na którym faktycznie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace jako (...) do 31.05.1975 r. Wówczas przy pomocy c. wykonywał m.in. prace przy orce, uprawach, opryskach, rozwożeniu obornika, zbiorze buraków i ich wywozie do cukrowni. Sporadycznie wykonywał również prace (...) na fermie przy produkcji zwierzęcej.

Następnie w okresie **od 21.12.1977 r. do 11.04.1988 r., od 15.07.1994 r. do 31.12.1994 r., od 01.08.1995 do 31.10.1995 r. i od 01.12.1995 r. do 31.11.1996 r.** ubezpieczony wykonywał prace jako (...), a od 1995 r., dodatkowo, od czasu do czasu, również jako stróż w porze nocnej.

W tym okresie, podobnie jak w poprzednim, ubezpieczony wykonywał prace polowe związane z orką, siewem pól, zbiorem i wywozem buraków, zwożeniem siana, prace związane ze żniwami oraz dodatkowo prace na fermie związane z produkcją zwierzęcą.

W okresie trwającym w przybliżeniu od marca do listopada (w zależności od pogody) wnioskodawca wykonywał głównie prace polowe, a dodatkowo na polecenie przełożonych prace (...) na fermie przy produkcji zwierzęcej. W okresie zimowym wnioskodawca delegowany był głównie do prac przy produkcji zwierzęcej. Wówczas rozpoczął dzień od czyszczenia koryt i ściągania obornika sypczaczem podczepionym do traktora z sektorów i ich wywozie, przywoził kiszonkę i paszę dla bydła i rozwoził ją po sektorach, transportował mleko do mleczarni. Nadto zajmował się

też wywozem obornika na pola i układaniem pryzm. W ramach swoich prac (...) wnioskodawca samodzielnie również ładował kiszonkę.

W okresie letnim wykonując prace (...) przy produkcji zwierzęcej ubezpieczony zajmował się zbiorem zielonki z pól, ich dowożeniem na farmę i rozwożeniem zwierzętom w oborze, rozwożeniem paszy, zbiorem obornika z sektorów i jego wywozem, obsługiwał również tzw. dojarnie polowe dowożąc dojarzy do bydła, wodę dla bydła oraz wywożąc mleko po dojeniu.

Ubezpieczony z racji posiadania od 10.07.1986 r. tytułu mistrza – rolnika hodowli bydła, sporadycznie, w ramach zastępstwa, był kierowany przez przełożonych do prac dojarских bydła. W okresie zatrudnienia w latach 1995 - 1996 r. wnioskodawca poza pracami (...) wykonywał dodatkowo na polecenie przełożonych prace jako stróż w porze nocnej.

W spornym okresie wraz z ubezpieczonym pracowali również: od 1978 r. do ok 1999 r. świadek M. T. jako (...), od 02.1979 r. do 11.1983 r. świadek J. J. jako dojarz oraz od 1978 r. do 1986 r. świadek K. K. jako (...).

Dowód:

- **akta osobowe ubezpieczonego: umowa o prace z dnia 01.03.1974 r. – k. 4, świadectwo pracy z 11.04.1988 r. – k. 3, umowa o prace z 21.12.1977 r. – k. 1, kartoteki płacowe k. 5-12;**
- **akta ZUS: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 10.03.1997 r. – k. 21, świadectwo pracy z 31.05.1975 r. – k. 38 i 57, kopia pracowniczej książeczki zdrowia wnioskodawcy z 22.12.1977 r. – k. 53; legitymacja ubezpieczeniowa – k. 6-9 i 82-84 – koperta k. 28; dyplom mistrza z 10.07.1986 r. – k. 31;**
- **umowa o pracę z 01.07.1994 r. (w części) – k. 23, świadectwo pracy – k. 24, zaświadczenie o pracy w szczególnych warunkach – k. 25, listy płac – k. 26 – 31, umowa o prace z 26.07.1995 r. – k. 32 akt sprawy; świadectwo pracy z 31.10.1995 r. – k. 32a akt sprawy; listy płac z 1995 r. oraz karta referencyjna z 1995 r. 33-36 akt sprawy; umowa o prace z 01.12.1996 r. oraz świadectwo pracy z 31.12.1996 r. – k. 37 i 38 akt sprawy; karty płac z 1995 – 1996 r. – k. 39-50 akt sprawy; zeznania ubezpieczonego oraz świadków M. T., J. J. i K. K. – protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 68-73 akt sprawy;**

W okresie **od 02.06.1975 r. do 20.12.1977 r.** ubezpieczony zatrudniony był w Spółdzielni (...) w S. z siedzibą w S. przekształconej następnie w Spółdzielnię Usługowo – Handlową (...) jako kierowca c. (...). Ubezpieczony obsługiwał c. marki U. ((...) albo (...)).

W okresie **od 30.12.1975 r. do 13.10.1977 r.** ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową, po zakończeniu której stawiał się do ponownie do pracodawcy w dniu 15.10.1977 r.

W spornym okresie zatrudnienia wnioskodawca pracując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (od 8 do 10, 12 godzin, również w soboty) jako (...) wykonywał w okresie od wiosny do zimy prace polowe, w szczególności przy orce, podorywce, sianiu nawozów, opryskach, wywozie buraków. W okresie zimowym natomiast wnioskodawca wykonywał prace drogowe związane z utrzymaniem przejezdności dróg - odśnieżaniem i sypaniem piachem – które wykonywał przy pomocy traktora. W okresie zimowym wykonywał prace w ramach dwóch zmian – dziennej i nocnej.

W spornym okresie wraz z ubezpieczonym pracował od 1975 r. przez kolejny rok świadek K. K. zatrudniony na stanowisku (...).

Dowód: akta emerytalne - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 10.03.1997 r. – k. 22, świadectwo pracy – k. 39, książeczka ubezpieczeniowa k. 6 i 82 – oraz książeczka wojskowa k. 7 i 9 - koperta k. 28 akt emerytalnych; zeznania ubezpieczonego oraz świadka K. K. – protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 68-73 akt sprawy ;

W okresie **od 04.09.1998 r. do 31.10.1998 r.** wnioskodawca zatrudniony był w Spółdzielni (...) w S., gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracował jako (...).

W tym okresie wnioskodawca wykonywał prace związane z orką, zbiorem zbóż, wywożeniem obornika.

Dowód: świadectwo pracy z 31.10.1998 r. – k. 47 akt emerytalnych; zeznania ubezpieczonego – protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 68-73 akt sprawy ;

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

I. Ocena dowodów:

Powyższy stan faktyczny był niesporny w zakresie wieku ubezpieczonego, jego ogólnego stażu pracy, braku przynależności do OFE. W tym zakresie twierdzenia stron nie budziły również wątpliwości sądu a dodatkowo znajdowały potwierdzenie w dokumentach znajdujących się w aktach ZUS, wymienionych powyżej.

W spornej części, Sąd ustalił fakty na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach emerytalnych oraz aktach sprawy, w tym dokumentów prywatnych zachowanych w aktach osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w Państwowym (...) w Z. przekształconym kolejno w (...) (...) w C. – Zakład (...) w Z., a następnie przekształcony w Gospodarstwo (...) Sp. z o.o. w Z. oddział w S., których prawdziwość i rzetelność w większości nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Wyjątkiem były świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach w (...) Sp. z o.o. w Z. z dnia 10.03.1997 r. i podobne świadectwo wystawione przez Spółdzielnię Usługowo – Handlową (...) w S., którym pozwany organ zarzucał braki i niedokładności, w szczególności w zakresie podstawy prawnej (k. 5v).

W tym zakresie jednak, mimo oczywistych błędów w tworzeniu tych dokumentów zawierających oświadczenia wiedzy pracodawców, ubezpieczony zdołał udowodnić, zgodnie z art. 253 k.p.c., iż dokumenty te stwierdzały faktyczne świadczenie pracy w szczególnych warunkach, co wynikało zarówno z zeznań świadków i ubezpieczonego, jak i z pozostałych dokumentów. W szczególności z zeznań K. K. (k.69, czas nagrania 00:14:57 – 00:18:30), który pracował na identycznym stanowisku oraz z umowy o pracę J. K. wynikało jednoznacznie, że określenie „pracownik produkcji roślinnej” wskazywało na jeden z dwóch profili produkcyjnych (...). Fakt zaś, że świadectwa te nie odpowiadały wymogom formalnym, wprawdzie istotny dla postępowania przed organem rentowym, nie dezawuuje całkowicie mocy dowodowej tych dokumentów, a jedynie ją obniża. Skoro zaś inne dowody potwierdzały podstawowy wniosek z nich płynący, tj. świadczenia pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy, sąd uznał, że i one są prawdziwe.

Z kolei podnoszona przez pozwanego rozbieżność w datach między umową o pracę z dnia 01.07.1994 r. (k.23) a świadectwem pracy i zaświadczeniem o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach (k.24 – 25) dotyczącą daty rozpoczęcia pracy (01.07 czy 15.07) sąd rozstrzygnął na podstawie listy płac za lipiec 1994 r. (k.26), gdzie wskazano, że płaca została wypłacona za okres od 15.07 do 31.07.1994 r. podczas gdy na listach za następne miesiące wskazywano już całe miesięczne okresy (k.27 – 31).

Z kolei wskazane w świadectwie pracy z dnia 11.04.1988 r. stanowisko dojarza nie wynikało z jakiegokolwiek innego dokumentu a J. J., który pracował jako dojarz, jednoznacznie stwierdził że ubezpieczony cały czas pracował za pomocą c. (k.71, czas nagrania: 00:32:51 – 00:38:17).

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania samego ubezpieczonego oraz świadków - M. T., J. J. i K. K. – zatrudnionych w tym samym zakładach pracy co wnioskodawca, w okresach pokrywających się co do zasady z okresem zatrudnienia ubezpieczonego.

Zeznania świadków pracujących wraz z ubezpieczonym w spornych okresach zatrudnienia Sąd ocenił jako wiarygodne, bowiem były jasne, spójne, wzajemnie się uzupełniały, wyczerpująco opisując charakter pracy ubezpieczonego.

Świadkowie wykonywali pracę (...) (J. J. – dojarza) i nie tylko mieli pojęcie o zadaniach pracowniczych ubezpieczonego ale także potrafili wyjaśnić, do pewnego stopnia, nazwę stanowiska ubezpieczonego.

Konsekwentnie, jako zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym, Sąd uznał za wiarygodne wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony, które znalazły potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej w sprawie (znajdującej się w aktach sprawy, aktach emerytalnych i aktach osobowych) oraz korelowały z zeznaniami przesłuchanych świadków.

II. Podstawa prawna rozstrzygnięcia :

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego jest zasadne.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Spornym między stronami była jedynie przesłanka stażu pracy w szczególnych warunkach.

Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 748 ze zm., dalej przywoływana jako ustawa), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa posługując się zwrotem „w przepisach dotychczasowych”, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43). Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W załączniku nr 1 do tego rozporządzenia, w wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale VIII (W transporcie i łączności) pod pozycją 3 wskazano prace kierowców c., kombajnów lub pojazdów gaśnicowych.

Charakter pracy kierowcy c. wykonującego wyłącznie transport oraz kierowcy c. wykonującego w pewnych okresach wyłącznie transport, w innych zaś przemiennie transport i prace polowe nie różni się – polega bowiem na kierowaniu określonym pojazdem mechanicznym. Co więcej praca polowa może być bardziej uciążliwa, gdyż może być wykonywana w znacznie cięższych warunkach niż praca kierowcy wykonującego transport (np. na pochyło

umiejscowionych polach i łąkach, na błotnistych terenach, przy użyciu maszyn wytwarzających duży hałas). Przy tej konstatacji, mając na względzie przedstawione wyżej stanowisko orzecznicze w przedmiocie znaczenia wyodrębnienia stanowiskowo-branżowego dla oceny charakteru pracy jako pracy w warunkach szczególnych, nie ma znaczenia, że prace kierowców c. ujęte zostały w dziale VIII rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku – „W transporcie”.

Praca „(...)” była wymieniona jako praca w warunkach szczególnych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (DZ.U. z 1956r. poz. 39) – w dziale XVII „rolnictwo”, w brzmieniu obowiązującym od 01 lipca 1956 r do 31 grudnia 1979r. W rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w dziale X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” (...) nie wymieniono. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyporządkowanie pracy kierowcy c. ((...)) do działu VIII „transport” załącznika do rozporządzenia, było wynikiem wyłącznie tego, iż ciągnik, podobnie jak autobus, samochód ciężarowy, pojazd gąsienicowy, jest pojazdem silnikowym, którego definicję zawierała ustawa z 1 lutego 1983r. – prawo o ruchu drogowym (Dz.U.1983.6.35 - obowiązująca od 11.02.1983r. do 30.06.1999r.), a warunki uzyskiwania uprawnień do kierowania nim określał Minister Komunikacji (vide rozporządzenie Ministra Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z 13.10.1983r. w sprawie kierowców pojazdów silnikowych - Dz.U.1990.73.438). Przyjmując przeciwną argumentację pozwanego należałoby, wykluczyć jako pracę w warunkach szczególnych np. pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej (...) tony przewożącego wyłącznie pieczywo, z uwagi na niewymienienie pracy takiego kierowcy w dziale X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym”.

Dodatkowo wskazać należy, iż prawodawca w tej samej pozycji działu VIII obok prac kierowców c. wymienił prace kierowców kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Oczywistym jest zaś, że urządzenie jakim jest kombajn jest maszyną rolniczą wykonującą prace polowe. Zestawienie tych trzech rodzajów prac (kierowca c., kombajnu i pojazdu gąsienicowego) łącznie pod poz. 3 działu VIII – w transporcie spowodowane było uznaniem tych prac za prace w warunkach szczególnych właśnie ze względu na samo kierowanie tymi pojazdami, a nie ze względu na wykonywanie takiej pracy wyłącznie „w transporcie” – rozumianym jako „w ruchu publicznym” (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14.05.2015 r., sygn. akt II AUa 1842/14, za: orzeczenia.ms.gov.pl).

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Ograniczenie to nie występuje jednak w postępowaniu przed sądem, w którym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Ponownie podkreślić należy, że bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 13.03.2015 r. osiągnął 60 rok życia. Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nadto złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na Otwartym Funduszu Emerytalnym na dochody budżetu państwa. Natomiast na dzień 1 stycznia 1999 r. – w ocenie pozwanego – nie udokumentował on wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 11 miesięcy i 17 dni.

Przedmiotem sporu pozostawało zatem ustalenie, czy za pracę w szczególnych warunkach - prace kierowców c. ((...)) - uznać można sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego od 01.03.1974 r. do 31.05.1975 r., od 21.12.1977 r. do 11.04.1988 r., od 15.07.1994 r. do 31.12.1994 r., od 01.08.1995 do 31.10.1995 r. i od 01.12.1995 r. do 31.11.1996 r.

oraz od 02.06.1975 r. do 20.12.1977 r. (w tym okres służby wojskowej od 30.12.1975 r. do 13.10.1977 r.) z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w S. z siedzibą w S. przekształconej następnie w Spółdzielnię Usługowo – Handlową (...) i od 04.09.1998 r. do 31.10.1998 r. z tytułu zatrudnienia w Spółdzielni (...) w S..

Wynik przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego dawał podstawy do uwzględnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach wszystkich wyżej wymienionych okres pracy skarżącego, w których zatrudniony był on na stanowisku kierowcy c. (...). W Państwowym (...) w Z. przekształconym kolejno w (...) (...) w C. – Zakład (...) w Z., a następnie przekształcony w Gospodarstwo (...) Sp. z o.o. w Z. oddział w S., ubezpieczony mimo formalnego nazwania jego stanowiska mianem „pracownika produkcji roślinnej” w 1974 r., faktycznie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace jako (...). Jak wynika z zeznań skarżącego oraz świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia w w/w zakładzie, wykonywał on przez cały rok kalendarzowy prace jako (...), a do jego zadań w zależności od pory roku i zapotrzebowania zakładu należało wykonywanie przy pomocy c. głównie prac polowych (wiosną, latem i jesienią), jak również prac związanych z hodowlą zwierząt polegającą na wywożeniu oborniku, dowożeniu i rozwożeniu jedzenia dla zwierząt – kisonki, paszy i zielonki, wywozu mleka do mleczarni. Jakkolwiek w okresie letnim stosunek prac polowych do prac przy hodowli zwierząt był większy, co zmieniało się natomiast w okresie zimowym, to wszystkie prace w całym roku wykonywane były przez ubezpieczonego przy użyciu traktora i obejmowały ponad pełen wymiar czasu pracy.

Dokonując oceny charakteru pracy wnioskodawcy w spornych okresach nie umknęło również Sądowi, iż wnioskodawca wykonując prace (...) w ramach swoich obowiązków miał też prace załadunkowe (w szczególności załadunek kisonki w okresie zimowym przeznaczonej dla zwierząt), jak też sporadycznie pracy dojarza, czy dodatkowe prace w charakterze stróża zlecane przez przełożonych jako praca dodatkowa. Nie mniej jednak zdaniem Sądu, uwzględniając wynikającą z osobowych źródeł dowodowych okoliczność, iż prace załadunkowe były sporadyczne i wpisywały się niejako w zakres obowiązków (...) pracującego przy produkcji zwierzęcej, zaś prace dojarza byłą zlecane były wyłącznie w ramach zastępstwa innego pracownika i także miały charakter sporadyczny, a nadto uwzględniając fakt wykonywania pracy przez pracowników zakładu przez sześć - siedem dni w tygodniu przeważnie po 10-12, a nawet 14 godzin dziennie (zatem ponad pełen wymiar czasu pracy), nie budzi wątpliwości iż prace ubezpieczonego strictly związane z prowadzeniem traktora wypełniały pełen etat. Wykonywane zaś przez wnioskodawcę prace jako stróż nocny w zakładzie, miały charakter dodatkowy i wykonywane były wyłącznie na polecenie przełożonych, poza obowiązującymi ubezpieczonego godzinami pracy (...) wykonywanej w dzień.

Wskazać też należy, że świadek M. T. zeznał, iż w okresie zimowym traktorzyści przebywali na urloпах albo remontowali c.. W ocenie Sądu, korzystanie z urlopu wypoczynkowego oraz prace naprawcze przy ciągniku nie powodują zmiany charakteru pracy ubezpieczonego. Nadto z pozostałych zeznań wynikało, że w okresie zimowym J. K. wykonywał również przy użyciu c. prace związane z hodowlą zwierząt, w tym prace transportowe. Świadek K. K. zeznał iż „zimą zawsze była jakaś praca na ciągniku”, także świadek J. J. potwierdził, iż ubezpieczony pracował cały czas na ciągniku, w tym w okresie zimowym.

Uwzględnieniu do spornego stażu pracy podlegał również okres zatrudniania ubezpieczonego w okresie od 02.06.1975 r. do 20.12.1977 r. z tytułu zatrudnienia w (...) w S. przekształconej kolejno w Spółdzielnię Usługowo – Handlową (...). Fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy na stanowisku (...) potwierdzony został zarówno świadectwem prac w szczególnych warunkach z 1997 r., jak też zeznaniami ubezpieczonego i świadka K. K., wykonującego wówczas tożsamą pracę (...). Z powyższych dowodów jednoznacznie wynika, iż wnioskodawca przez rok kalendarzowy, niezależnie od pogody wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace przy użyciu c. – od wiosny do jesieni przy pracach polowych, zaś w zimie przy pracach porządkowo – drogowych odśnieżając drogi i posypując je piachem.

Sąd w zasadzie na równi z okresem zatrudnienia w (...) S. uwzględnił również okres odbywania przez ubezpieczonego czynnej służby wojskowej od 30.12.1975 r. do 13.10.1977 r. wynikający z książeczki wojskowej znajdującej się w aktach emerytalnych. Zgodnie bowiem z obowiązującym, w czasie odbywania przez ubezpieczonego służby, brzmieniem art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220 z późn. zm.) – czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi

do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Brzmienie powyższego przepisu zostało zmienione od 1 stycznia 1975 r., jednakże jego sens i znaczenie pozostało takie samo, tj. od 01.01.1975r. czas obywatela zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia - w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów wskazanych w art. 106 i art. 107 - a więc ponowne podjęcie zatrudnienia w terminie 30 dni od zakończenia odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Z przytoczonych wyżej przepisów wynika zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, okres służby podlegał wliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonania pracy w warunkach szczególnych. Ustanawiały one tzw. fikcję prawną, z której wynika, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany termin, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust.1 rozporządzenia RM z dnia 7.02.1983 r. w okresie pełnienia tej służby.

Bezsporne w sprawie było, że przed rozpoczęciem odbywania służby wojskowej odwołujący był zatrudniony w (...) S. gdzie pracował począwszy od 02.06.1975 r. oraz, że po zakończeniu służby wojskowej w przepisany termin powrócił do pracy w tym samym zakładzie pracy i pracował tam od dnia 15.10.1977. do 20.12.1977 r. na stanowisku (...). W świetle powyższych okoliczności i wskazanego wyżej materiału dowodowego, uznanego przez Sąd za w pełni wiarygodny i miarodajny, brak było podstaw do nieuwzględnienia całego stwierdzonego przez pracodawcę okresu zatrudnienia w (...) S. do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Analiza materiału dowodowego doprowadziła również Sąd do wniosku, iż doliczeniu do spornego stażu pracy podlega także okres kolejnego zatrudnienia ubezpieczonego w Spółdzielni (...) w S., tj. od 04.09.1998 r. do 31.10.1998 r. gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracował jako (...). Charakter pracy wnioskodawcy potwierdzony został zwykłym świadectwem pracy wystawionym przez ówczesnego pracodawcę w 1998 r. oraz zeznaniami ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony. Określone w przywołanym dokumencie stanowisko „(...)” uszczegółowione zostało w zakresie wykonywanych na nim obowiązków wyjaśnieniami skarżącego, który wskazywał na wyłączne wykonywanie prac polnych związanych z orką, zbiorem, wywożeniem obornika. Uznaną na wiarygodne wyjaśnienia złożone przez skarżącego, Sąd miał na względzie okoliczności, iż sporny okres był stosunkowo krótki, nadto przypadła w porze roku cechującej się wzmożonymi pracami rolnymi.

Ponownie wskazać wypada, iż kwestionowana przez pozwanego okoliczność nieprecyzyjnego wskazania stanowiska pracy ubezpieczonego w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych zgodnie z zarządzeniem resortowym oraz powołanie się na nieaktualne przepisy resortowe, nie uzasadnia odmowy przyznania emerytury, bowiem zarządzenia resortowe nie stanowią źródeł powszechnie obowiązującego prawa, na co zwracał niejednokrotnie uwagę również Sąd Najwyższy (zob. przykładowo postanowienie z 22.03.2012 r., I UK 403/11). Kluczowym i podstawowym dokumentem w tym zakresie pozostaje cytowane powyżej rozporządzenie. Co więcej, nieprecyzyjne określenie stanowiska pracy w dokumentacji pracowniczej – w szczególności świadectwach pracy i świadectwach prac w szczególnych warunkach oraz nieprawidłowe wypełnienie tychże dokumentów, czy też zagubienie dokumentacji pracowniczej, nie może rodzić negatywnych skutków po stronie ubezpieczonego wnioskującego o świadczenie emerytalne, który co do zasady pozbawiony jest wpływu na treść dokumentów wystawianych przez zakład pracy.

Wobec powyższego stwierdzić należało, iż ubezpieczony wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu w spornych okresach pracę jako (...) udowodnił w niniejszym postępowaniu, iż spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na koncie OFE na dochody budżetu państwa, a także wykazał 16 lat i 2 dni (okresy: 01.03.1974 - 31.05.1975, 02.06.1975 - 20.12.1977, 21.12.1977

- 11.04.1988, 15.07 – 31.12.1994 r., 01.08.1995 - 31.10.1995, 01.12.1995 - 31.11.1996, 04.09.1998 - 31.10.1998) pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, udowodnione w niniejszym postępowaniu.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 13.03.2015 r. (tj. od dnia ukończenia przez wnioskodawcę wymaganego wieku 60 lat), mając na uwadze dyspozycję art. 129 w zw. z art. 100 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej, zgodnie z którą świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, w punkcie 2 nie stwierdził równocześnie odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, bowiem dopiero wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego pozwoliły na zaliczenie postulowanych przez ubezpieczonego okresów pracy w warunkach szczególnych.